

**Projev Lud'ka Eliáše,
bývalého vězně nacistického tábora Auschwitz-Birkenau,**

**u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti**

Senát Parlamentu České republiky, 27. ledna 2014

Vážení vzácní hosté, sestry a bratři sepjatí společným údělem, dámy a pánové!

Lidská paměť, schopnost uchovávat v mysli děje dávno minulé, má svoje limity. A je to asi dobře, člověk by se měl především upínat k tomu, co bude, co je před ním, co je třeba promyslet a vykonat. Ale neplatí to vždy. V poslední době nás současné děje čím dál víc nutí přemýšlet o minulosti. Dávné minulosti, staré už sedmdesát let. Je noc. Ležím ve studeném, dlouhém dřevěném baráku, tak zvaném bloku, na třetím patře kavalce, ze všech stran tísněn svými stejně postiženými druhy – a poslouchám. Na rampu vyhlazovacího tábora Auschwitz – Birkenau právě přijíždí další vlak. Je sestaven z nákladních vagónů, určených původně pro 15 koní či krav. Ale teď jsou v něm lidé. Desítky, stovky, tisíce lidí. Jsou doslova promíseni s kufry a tlumoky, ukrývajícími poslední zbytky jejich nuzného majetku. A mezi tím vším děti. I zcela malé děti, kojenci přitulení k svým matkám, děti, jejichž život by měl teprve začít, ale které už na světě nečeká nic. Jen minuty, nejvýš hodiny uplynou – a ony se promění v černý dým, deroucí se k tmavé obloze, která se klene nad místem smrti.

Čím se provinily? Hřešily? Jaký mohly spáchat hřích ve své nevinnosti? Co je tedy zahubilo? Odpověď je ukryta v jednom jediném slově. To slovo zní **n e n á v i s t**. Nenávist lidí, kteří se lidmi jen zdají, mají jen jejich vnější podobu. Nenávist tvorů, kteří neuznávají jinou pravdu, než tu svoji a jsou pro ni ochotni a schopni zabít.

Od té doby uplynulo 70 let. Vystřídaly se tři generace. Ale chuť bít a zabít je tu stále. Někde nočními útoky. Výbuchy nastražených bomb. Dokonce i jedovatý plyn se znovu stává vražedným nástrojem. I u nás známe, co se skrývá za výkřiky „hrr na ně“. A znovu jsou ohroženi i ti nejnevinnější a nejbezmocnější - děti. Nenávist je nadčasová. Důvody se najdou vždy. Příslušnost k jinému kmeni. Víra v jiného boha. Odlišná barva pleti. Jiné životní návyky. Příslušnost k jiné společenské vrstvě. Jiný původ. Jiné etnikum. Prostě - **nenávist k j i n ý m**. A neměla by nás příliš uklidňovat skutečnost, že **zatím** jsme schopni je zadržovat.

Položme si otázku, co vědí dnešní mladí lidé o tom, co museli prožívat někteří jejich pradědové...(prarodiče?). O tom, k jak hrůzným koncům vede každá masová nenávist. Každá tak zvaná „kolektivní vina“. Zda o ní mají dost vědomostí potřebných tomu, aby tyto poznatky proluly do jejich života, do jejich myšlení, aby pro ně byly silným, varujícím prvkem, který pomůže odmítat pokusy všech těch pouličních řvounů a hlasatelů snadných násilných řešení, jak tomu bylo nedávno třeba v Ostravě, i v některých městech našeho pohraničí.

Odpověď na tuto otázku, podložená zkušeností ze stovek setkání s mladými lidmi, s těmi, kteří se během nemnoha let stanou vedoucí generací našeho národa a státu, není v tomto směru vůbec ideální. Vědí málo. Mnozí nic. A především - málo je i těch, kteří chápou dějinnou souvislost mezi osvětivskými plynovými komorami a hesly dnešních neonacistů, jako třeba: „Češi Čechům“, „Cikáni do Indie“ a „Pustíte nás na ně!“

Je jasné, že fyzické násilí proti těm **jiným**, odlišným, jak se dnes říká, není řešení, ale zločin. Že jedinou cestou je promyšlené, dlouhodobé pozitivní ovlivňování lidí. Tedy „běh na dlouhou trať“, jak se dnes s oblibou říká. Ale je nezbytné se postavit na startovní čáru.

Je nespočet dokladů o tom, že svědectví pamětníků, očitých svědků dávných vražd, má schopnost zaujmout naši mladou generaci, prostoupit její myšlení, a je-li vhodně podáno, najít i souvislosti s dneškem, a ovlivnit tak i její vztah k negativním jevům současným. Má schopnost pomoci jako nejpádňější argument, postavit hráz proti těm, kteří pod záminkou vlastenectví nám vnucují neonacismus.

Počet pamětníků klesá. Mnohde zbývají poslední jednotlivci. Měli bychom naléhat na rozhodující činitele, aby nejen umožnili, ale přímo pomáhali organizovat setkávání těchto rokem narození vzdálených generací a zajistili i pořizování obrazových i zvukových záznamů autentických výpovědí pamětníků. To proto, abychom sílu jejich nezpochybnitelných argumentů uchovali i pro generace budoucí.

Prosím, zamysleme se nad tímto návrhem, který je současně prosbou. To proto, aby dnešní naše setkání mělo ještě další rozměr. A tím je ovlivňování budoucnosti.